

En målbild för Finland 2050 – Samhälleligt åtagande för hållbar utveckling

---

Vision: Ett välmående Finland som tar globalt ansvar och tryggar naturens bärkraft

”Varje enskild människa i Finland är en värdefull och jämlik samhällsmedlem. Finland är ett kompetent välfärdssamhälle som flexibelt förnyas sig efter förändringar i världen. Tryggheten av en hållbar ekonomi och sysselsättning gör det möjligt att vidareutveckla välfärdssamhället.

Tillsammans skapar vi grunden och förutsättningarna för att medborgare, sammanslutningar och företag ska kunna bedriva hållbar verksamhet. Gränserna för naturens bärkraft överskrids inte, och naturresurserna nyttjas på ett hållbart sätt. Finland arbetar för fred, jämlikhet, likabehandling och rättvisa nationellt och internationellt.”

Vi är mitt uppe i en stor global förändring till följd av att jordens befolkning och den materiella konsumtionen ökar. För att denna förändring ska kunna hanteras krävs det målmedvetna och gemensamma åtgärder de kommande årtiondena. Globalt sett har de ekologiska riskgränserna överskridits åtminstone när det gäller biologisk mångfald, klimatförändring och kvävetets kretslopp. Mer än en miljard människor lever i extrem fattigdom och en ännu större del saknar tillräcklig utkomst, elektricitet och mat.

Finland är ett modernt samhälle som tar internationellt ansvar för vår gemensamma framtid och vågar delta aktivt i att lösa internationella problem tillsammans med andra länder. I och med deltagandet förstärker den finska staten och de finska företagen och organisationerna sin internationella ställning och sina möjligheter att påverka. Detta skapar förutsättningar för att erbjuda och exportera även hållbara och rena lösningar och för Finland att vara en global föregångare som främjar hållbar utveckling.

Till Finlands nationella utmaningar när det gäller hållbar utveckling hör tryggheten av välfärdsstaten i ett åldrande samhälle, hållbarhetsgapet i ekonomin och förändringarna i den ekonomiska strukturen, de stora växthusgasutsläppen i förhållande till befolkningstalet, tryggheten av den biologiska mångfalden och ett hållbart, rättvist och effektivt nyttjande av naturresurserna. En hållbar ekonomi som skapar välfärd och livskvalitet samtidigt som miljöskadorna minskar utgör också en utmaning. För att de internationella målen om hållbar utveckling ska uppfyllas måste

industrialiserade länder, som Finland, hålla fast vid sina internationella åtaganden för utvecklingsfinansiering.

En hållbar utveckling är en absolut nödvändighet och en möjlighet som vi förverkligar genom allt intensivare och bredare samarbete mellan förvaltning, organisationer, företag, läroanstalter, forskare och alla medborgare. Det är fråga om en gemensam inlärningsprocess för hela mänskligheten, och målet är en kulturell förändring i riktning mot ett samhälle och en värld som representerar en hållbar framtid. Vi behöver gemensamt antagna målsättningar och engagemang för att förverkliga dessa mål utifrån vars och ens förutsättningar och specialkunskande.

Vi tar vårt ansvar för det nationella genomförandet av den globala handlingsplanen för hållbar utveckling (Agenda 2030) och tar fram lokala och innovativa lösningar. Det samhällseliga åtagandet för hållbar utveckling är ett centralt verktyg för att genomföra handlingsplanen Agenda 2030, dess principer och alla 17 mål i Finland. På ett konkret plan förutsätter främjandet av hållbar utveckling

- en gemensam vilja att lösa problem
- förståelse, kunskande och kontinuerligt lärande
- ansvarstagande aktörer, förändrare, ledare och föregångare
- utveckling av lösningar genom samarbete mellan olika aktörer inom privat, offentlig och tredje sektor; förändrade värderingar och attityder, effektivare och intensivare samverkan och samhällselig styrning
- ett hållbart nyttjande av de möjligheter som digitaliseringen för med sig
- mer verkningsfulla verksamhetsätt
- forskningsdata och kunskapsbaserat beslutsfattande.

För att kunna svara på dessa behov kommer vi, medlemmarna av Finlands kommission för hållbar utveckling, att förbinda oss att främja hållbar utveckling och bjuda in alla aktörer och medborgare till gemensamma insatser för det samhällseliga åtagandet.

Det samhällseliga åtagandet för hållbar utveckling fungerar som en långsiktig målbild och ett verktyg för politisk konsekvens i det strategi- och programarbete som olika förvaltningsområden och samhällsaktörer utför. Avsikten är att principerna och målen i det samhällseliga åtagandet ska inkluderas i de kommande regeringsprogrammen, regeringens framtidsarbete och budgetberedningen.

Det samhällseliga åtagandet är hållbarhetskommisionens tolkning av vad en hållbar utveckling avser. De olika aktörernas åtgärder fastställer innehållet i praktiken.

Våra principer för hållbar utveckling

Gemensamma insatser och åtaganden

Det tar tid att bedriva en hållbar utveckling. Var och en av oss bör vara beredd att göra hållbara val och påverka samhället. I Finland kan vi tillsammans komma överens om lösningar och lita på att samhället fungerar. Välfärd och grundtrygghet som bär genom hela livet utgör grunden för ett hållbart samhälle.

Kreativ användning av kunskaper och färdigheter

Utbildning och forskning skapar en grund för hur samhällets och mänsklighetens stora utmaningar ska tacklas. Kombinationen av kompetens, kunskaper, färdigheter och kreativitet är en förutsättning för klok och långsiktig verksamhet. Vi måste kontinuerligt utveckla såväl den erfarenhetsbaserade som den vetenskapliga kunskapen på ett öppet och transparent sätt. Befintliga kunskaper och färdigheter bör utnyttjas ännu effektivare för att hållbara lösningar ska hittas. Samarbete, initiativrikedom, försök och misstag leder till nya lösningar. Dessutom möjliggör utbildning och fostran en hållbar livsstil och kompetens, kunskaper och färdigheter som stöd för lösningar hos nuvarande och kommande generationer.

Begränsningar i naturens bärkraft

En förutsättning för mänsklig välfärd är att de system som upprätthåller allt liv på vår jord är välmående. Antalet människor ökar, vilket innebär att de naturresurser som står till den enskilda människans förfogande minskar. Den förmåga som naturens system har att skapa och upprätthålla funktioner som är livsviktiga för människans och andra arters välmående är äventyrad. Vår verksamhet måste anpassas till gränserna för naturens bärkraft och till naturens förmåga att förnya sig, så att vi också i framtiden kan trygga goda livsbetingelser för mänskligheten.

Generationsövergripande och helhetsbetonade tänkesätt

Konsekvenserna av vår verksamhet bör bedömas också i ett längre framtidsperspektiv. I stället för att främja kortsiktiga intressen bör vi granska och bedöma de konsekvenser våra beslut har för kommande generationer. Ett generationsövergripande perspektiv förutsätter att vi kan hantera omfattande helheter, förstå beslutens ömsesidiga verkningar och ta ansvar.

Globalt ansvar

Konsekvenserna av vår verksamhet sträcker sig långt utanför landets gränser. De utmaningar som finns globalt är samtidigt utmaningar för Finland, och vi har möjlighet att vara föregångare när det gäller att lösa gemensamma problem. Genom att erbjuda hållbara lösningar globalt och för egen del säkerställa hållbara tillvägagångssätt i de globala produktionskedjorna, kan Finland inta en mycket större roll i främjandet av hållbar utveckling än om effekterna omfattar enbart hemlandet. Globalt ansvar förutsätter rättvisa: Finland måste med sitt agerande säkerställa att också andra ges möjligheter till hållbar utveckling, och därmed även till säkerhet och fred. Vi satsar på internationella samarbeten där våra sakkunskaper efterfrågas, har betydelse och ger mervärde även lokalt. Vi uppfyller våra skyldigheter i internationella avtal och åtaganden.

Förnyelseförmåga och god förvaltning

I ett ömsesidigt beroende, flerdimensionell och osäker värld måste samhällena ha en ständig beredskap för förändringar för att nå framgång. Hållbar utveckling är en inlärningsprocess som omfattar värderingar, attityder och kultur och som utmanar oss att agera på nya sätt. Därför behöver vi förändrare, ledare och föregångare samt intensivt samarbete mellan olika aktörer för att åstadkomma förnyelse. Hållbar utveckling förutsätter konsekvens, åtagande och beslutsförmåga på politisk nivå, och ska vara rättesnöret för politiskt och administrativt beslutsfattande. Hållbar utveckling måste bedrivas på ett öppet, modigt och konsekvent sätt som möjliggör förändringar och genom ständig bedömning av åtgärdernas konsekvenser. Offentliga och privata resurser måste på inriktas flexibelt som stöd för nödvändiga förändringar.

De ovan nämnda principerna styr hela det samhälleliga åtagandet och alla dess mål på ett genomgående sätt.

Våra gemensamma mål

För att visionen ska förverkligas måste vi i Finland fokusera på de mål som räknas upp nedan. Målen belyser temat hållbar utveckling ur flera perspektiv, såsom människornas välfärd och en välmående miljö, en sund och hållbar ekonomi och hållbara sätt att leva.

Mål

1. Jämlika möjligheter till välfärd

Alla samhällsmedlemmar garanteras möjligheter till ett gott liv och god hälsa, utbildning och sysselsättning. Ett socialt hållbart samhälle behandlar alla sina medlemmar jämnt, främjar hälsa och funktionsförmåga och erbjuder nödvändig trygghet och service. Med befintliga resurser minskar vi ojämlikheten och förbättrar livskvaliteten. Vi upprätthåller en hög utbildningsnivå och allmänbildning och främjar social rörlighet. Hållbar utveckling tas in som ett naturligt element i den allmänbildande undervisningen, liksom även i utbildningen inom alla sektorer och i det livslånga lärandet. Vi minskar ojämlikheten och fattigdomen genom att säkerställa en tillräcklig utkomst och grundtrygghet. Särskild vikt fästs vid barns och ungas välmående. Vi säkerställer att alla får jämlika och likvärdiga välfärdstjänster. Vi förbereder oss på de utmaningar som informationssamhället och digitaliseringen innebär för individens tjänster med tanke på marginalisering, kunskapskrav och systemens sårbarhet. Vi respekterar människovärdet och de mänskliga rättigheterna och främjar humanitet och bemötande som värdesätter människor. Vi främjar jämställdhet mellan könen och över generationsgränserna. Vi ser till att de kulturella rättigheterna tillgodoses och stärker kulturvärden som stöder en hållbar utveckling. Vi bidrar till att samerna som urfolk har möjligheter att utöva sin egen kultur i enlighet med en hållbar utveckling och kan föra sin kultur vidare till kommande generationer. Vi tar hänsyn till invandrarnas rättigheter och ser till att de integreras i det finländska samhället.

Vi bidrar för egen del till att förverkliga de mänskliga rättigheterna, avhjälpa den extrema fattigdomen och svälten och minska ojämlikheten och diskrimineringen i världen. Vi fullgör vårt åtagande när det gäller utvecklingssamarbete.

2. Ett samhälle med delaktiga människor

Vi stärker demokratin och allas jämlika möjligheter att påverka det egna livet och de frågor som är viktiga för en själv liksom de gemensamma frågorna, även globalt. Målet är att alla människor ska känna sig delaktiga och betydelsefulla. Vi stöder särskilt de ungas deltagande i samhället. Vi stärker transparensen och insynen i förvaltningen: öppen och offentlig information ökar medborgarnas förtroende och deras möjligheter att påverka samhällsfrågor. Vi främjar kulturell aktivitet, mångfald, jämlikhet och tolerans så att alla medborgare, också olika minoriteter, ska kunna delta i utvecklandet av samhället på ett fullvärdigt sätt. Utbildning och fostran har en viktig roll i detta sammanhang.

Vi deltar aktivt i det internationella samarbetet för fred och säkerhet, mänskliga rättigheter, demokratin och rättsstaten och omfattande hållbar utveckling.

3. Hållbart arbete

Vi tar sikte på en hållbarare ekonomi genom att förbättra produktiviteten, resultaten och kvaliteten i arbetet, upprätthålla kompetensen och öka antalet arbetsplatser. Vårt mål är en hög

sysselsättningsgrad. Vi främjar uppkomsten av arbetsplatser som är förenliga med en hållbar utveckling bland annat genom att förnya produktionssätten och verksamhetsmodellerna i hemlandet och genom internationellt samarbete även utanför Finlands gränser. De finländska företagen verkar i en global ekonomi enligt principerna för hållbar utveckling och ser till att man agerar ansvarsfullt både i den egna verksamheten och i leverantörskedjorna. Vi utvecklar systemen för utbildning och social trygghet så att de följer de förändrade kompetens-, anställnings- arbetsmarknads- och utkomstbehoven. Vi främjar jämställdhet i arbetslivet bland annat genom att stöda sysselsättningen av unga, äldre och invandrare, ta vara på deras kunskaper och se till att partiellt arbetsföra har möjlighet att delta i arbetslivet. Vi arbetar aktivt för att undanröja hindren för kvinnors löne- och karriärutveckling. Vi främjar företagande och innovationer och utvecklar tjänstesektorn. Vi sänker tröskeln för företagande och sysselsättning och bekämpar den grå ekonomin.

Vi bidrar till förnyelse inom industrin så att vi får fler arbetsplatser som möjliggör högt förädlingsvärde och produktivitet. Vi förbättrar arbetshälsan och -säkerheten och arbetslivets kvalitet genom att ge arbetstagarna större möjligheter att påverka sitt arbete och sin arbetsmiljö och genom att skapa möjligheter till flexibla arbetsmetoder och arbetstidsarrangemang. Vi stöder möjligheterna till ett rimligt och människovärdigt arbete även globalt.

4. Hållbara samhällen och lokala gemenskaper

Vi skapar hållbara och trygga samhällen där arbetsplatser, boende, mångsidig service, hållbara trafiksystem, användning av informations- och kommunikationsteknik samt grönområden stöder den ekonomiska, sociala, kulturella och miljömässiga välfärden. Vi stärker den sociala gemenskapen och lokalsamhällena genom att ge medborgarsamhället handlingsutrymme, skapa mötesplatser för kollaborativt lärande och genomförande av förändringar samt utveckla verksamhetsformerna och det lokala beslutsfattandet för att invånarna ska ha möjlighet att skapa trivsamma och sunda livsmiljöer. Vi minskar behovet av trafik, skapar samhällsstrukturer som uppmuntrar till hälsosamma och hållbara sätt att förflytta sig, förbättrar arrangemangen för distansarbete och stärker de elektroniska tjänsterna. Vi ser till att landsbygden och städerna är livskraftiga, att de stöder varandra i sin utveckling och att det uppstår nya samarbeten mellan dem. Vi gör det möjligt att bo och driva företag även på landsbygden. Vi förbereder oss på förändrade klimat- och vattenförhållanden och arbetar för lokal anpassning till klimatförändringen.

Vi arbetar för att städerna och samhället ska utvecklas och planeras på ett hållbart sätt och för att lokalsamhällena ska delta i beslutsfattandet även i internationella sammanhang.

5. Ett kolneutralt samhälle

Vårt mål är ett koldioxidneutralt samhälle, och för att uppnå det fullföljer vi den nationella färdplanen och klimatavtalet som ingicks i Paris. Till de centrala tillvägagångssätten för att uppnå målet hör att förbättra energiprestandan, öka andelen förnybara energiformer på ett hållbart sätt, producera och exportera miljövänliga produkter och tjänster och utveckla koldioxidsnåla ekonomiska sektorer.

Vi skapar intelligenta och mångformiga strukturer, t.ex. trafik- och energisystem, som möjliggör och främjar användningen av förnybara energiformer och energibesparingar och som uppmuntrar till minskad energiförbrukning. Vi satsar på utvecklandet av innovativa energitekniker och energiformer och på ny affärsverksamhet. Vi tar vara på skogarnas och åkrarnas förmåga att binda kol genom att

satsa på ett hållbart jord- och skogsbruk. Vi främjar koldioxidneutralt byggande. Vi återställer ekosystemen och de tjänster som ekosystemen erbjuder människorna och samhället. Med dessa lösningar hejdar vi klimatförändringen och underlättar övergången till ett koldioxidneutralt samhälle både i Finland och utanför landets gränser.

6. En resurssmart ekonomi

Finland och finländarna främjar och erbjuder hållbara och konkurrenskraftiga lösningar både nationellt och globalt. Vi ökar resurs- och materialeffektiviteten, gynnar den cirkulära ekonomin, skapar affärsmodeller för ökad resursproduktivitet, ökar investeringarna och utökar försöksverksamheten inom alla sektorer. Även digitaliseringen skapar oerhörda möjligheter för nya lösningar. Våra företag är globalt respekterade när det gäller samhällsansvarstagande affärsverksamhet.

Smart utnyttjande av resurser och öppen information utgör inte bara en konkurrensfördel för företag och sammanslutningar, utan också grunden för miljöinriktad affärsverksamhet. Finland erbjuder en världsledande testmarknad och verksamhetsmiljö för miljöinnovationer och en hållbar ekonomi. Vi satsar i synnerhet på ren teknik, högklassig forskning, bioekonomi och förnybar energi samt på utvecklande och produktion av immateriella varor och tjänster. Finland föregår med gott exempel inom offentliga upphandlingar och utvecklingen av hållbar matproduktion och vattenförvaltning och hållbart skogsbruk.

7. Levnadssätt som respekterar naturens bärkraft

För egen del ändrar vi förbrukningen av naturresurser så att den når en nivå som ur globalt miljöperspektiv är hållbar. En förutsättning för en livsstil som respekterar naturen är dels att tekniken utvecklas, dels att samhället anpassas till en mer resurssmart ekonomi med låga koldioxidutsläpp. Vi satsar på att konsumenter och företag ska minska sina globala ekologiska fotavtryck. Samtidigt satsar vi på att exportera hållbara och rena finländska lösningar, vilket förbättrar vårt koldioxidavtryck. När det gäller boende, trafik och måltider ser vi till att det är enkelt och lönsamt att göra konsumentval som sparar på naturresurserna. I detta sammanhang är den offentliga sektorn möjliggörare och föregår med gott exempel. Vi uppmanar företag och sammanslutningar att erbjuda konsumenterna produkter och tjänster som är producerade på ett hållbart sätt. Vi stärker förhållandet till naturen, den ekosociala civilisationen och attityder som värdesätter hållbara val. Vi stöder levnadssätt som grundar sig på immateriell konsumtion och tjänster som stöder detta sätt att leva, till exempel naturturism.

8. Naturhänsyn i beslutsfattandet

Vi ökar respekten för den biologiska mångfalden och kunskapen om dess betydelse för att förvaltningen, kommuner, företag och medborgare ska ta naturhänsyn i beslutsfattandet och i verksamheten överlag. Målet är att stoppa utarmningen av den biologiska mångfalden senast 2020.

Vi stärker den styrning som främjar biologisk mångfald och ett hållbart nyttjande av naturresurser och som därtill respekterar äganderätten. På ett hållbart sätt utnyttjar vi de fördelar som naturen erbjuder människan, dvs. ekosystemtjänsterna, i syfte att öka människornas välbefinnande och välfärden i samhället. Vi riktar om incitament som är skadliga för miljön och beaktar de sociala, ekonomiska och kulturella förhållandena på ett balanserat sätt. Vi främjar användningen av vetenskapliga forskningsrön som stöd i beslutsfattandet.

Vi främjar naturhänsyn i beslutsfattandet, stoppar utarmningen av den biologiska mångfalden och

Åtgärdsåtaganden och uppföljning av målen

Åtgärdsåtaganden

För att de mål som nämns i det här dokumentet ska kunna nås kommer det att ingå åtgärdsåtaganden med förvaltningsområden och andra samhällsaktörer, t.ex. företag, kommuner, organisationer, läroinrättningar och lokala aktörer. Även privatpersoner kan ingå ett eget åtgärdsåtagande.

Genom åtgärdsåtagandena förbinder sig aktörerna att för egen del främja målen. De enskilda åtagandena är inriktade på konkreta åtgärder, förändringar i verksamhetssätten och nyskapande försök som ska genomföras under 5–10 år och som ska främja de gemensamt överenskomna målen. Aktörerna kan med sina konkreta åtaganden bidra till alla gemensamma mål eller till en del av dem både i Finland och internationellt. Genom att ingå ett åtgärdsåtagande deltar aktören samtidigt i det nationella genomförandet av den globala handlingsplanen för hållbar utveckling, Agenda 2030.

Kommissionen för hållbar utveckling och dess generalsekretariat ser till att åtgärdsåtaganden samlas in. Alla åtaganden kommer att offentliggöras på webbplatsen sitoumus2050.fi.

Kommissionen för hållbar utveckling och dess generalsekretariat främjar aktivt genomförandet av det samhälleliga åtagandet bland annat genom att sammanföra parter, informera om resultaten och uppmuntra till bransch- eller målspecifikt samarbete och utbyte av erfarenheter om bästa praxis.

Uppföljning av det samhälleliga åtagandet

Kommissionen för hållbar utveckling och dess generalsekretariat följer regelbundet upp hur det samhälleliga åtagandet genomförs. Generalsekretariatet tillhandahåller aktörerna ett rapporterings- och uppföljningsunderlag och sköter den regelbundna rapporteringen om hur åtgärdsåtagandena framskrider. Fullföljandet av de gemensamma målen och de enskilda åtgärdsåtagandena följs kontinuerligt upp med hjälp av indikatorer som visar hur verkningsfulla åtgärderna är. Arbetet med att genomföra det samhälleliga åtagandet följs dessutom upp i samband med årliga evenemang.